

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Afwegingen voor infectiepreventie in het openbaar vervoer

Achtergrond

Naar aanleiding van de SARS-CoV-2-pandemie zijn in Nederland sinds half maart strenge maatregelen van kracht om de verspreiding van het virus te vertragen. Deze maatregelen hebben ertoe geleid dat het aantal reizigers in het openbaar vervoer (OV) drastisch is verminderd. Ook zijn dienstregelingen aangepast waardoor minder OV-bewegingen plaatsvinden. Met de huidige bewegingen en sterk verminderde aantallen passagiers is het op dit moment overwegend rustig in het OV en is kans op virustransmissie beperkt. Onder het OV wordt verstaan: trein, bus, metro, tram en veerdiensten.

Met de overgang naar minder strenge maatregelen zal het in de komende periode drukker worden in het OV en zal het onderhouden van omstandigheden die virustransmissie beperken moeilijker worden. Het houden van 1,5 meter afstand zal niet altijd mogelijk zijn. Door de toenemende drukte stijgen de risico's op overdracht via druppels en via met lichaamsvloeistoffen besmette oppervlakten.

ECDC heeft op 29 april jl. een technical report gepubliceerd met overwegingen voor COVID-19-preventie in het OV (ECDC 2020). Het ECDC adviseert het gebruik van mondneusmaskers (medisch of niet-medisch) voor passagiers in het openbaar vervoer te overwegen, met name als social distancing niet kan worden gegarandeerd, en met speciale aandacht voor voorlichting omtrent juist gebruik en weggooiën. In België en Duitsland worden de beperkende maatregelen voor COVID-19-bestrijding, net als in Nederland, stapsgewijs verminderd en wordt een toenemend aantal reizigers in het OV voorzien. Daar worden naast maatregelen om contact tussen reizigers te vermijden het dragen van (niet-medische) mondmaskers in het openbaar vervoer verplicht.

Vraagstelling

Welke infectiepreventiemaatregelen zijn nodig in het OV om transmissie van SARS-CoV-2 te voorkomen c.q. te beheersen?

Uitgangspunten

Mensen met COVID-19-klachten vormen het grootste risico voor transmissie van het SARS-CoV-2-virus in openbare ruimten. Daarom geldt hier het advies dat mensen met klachten thuis moeten blijven en extra aandacht moeten geven aan hygiëne. Er zijn aanwijzingen voor pre- en/of vroegsymptomatische transmissie. De range waaraan zij mogelijk bijdragen aan de transmissie is nog niet met zekerheid vastgesteld. Ook niet in welke situatie en/of setting mogelijke transmissie zou kunnen plaatsvinden. Wel duiden beschikbare gegevens er op dat in ieder geval pre- en vroegsymptomatische mensen even besmettelijk kunnen zijn als mensen later in het ziektebeeld. Zij die nauw contact hebben gehad met een bevestigde COVID-19-patiënt worden geacht niet aan het OV deel te nemen.

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Deze maatregelen dienen constant te worden benadrukt in de communicatie naar OV-reizigers.

Maatregelen voor reizigers in het OV

Bij de huidige OV-capaciteit is het houden van afstand tussen reizigers alleen mogelijk als het *aantal* reizigers *beperkt* blijft. Bij het gebruik van OV dient prioriteit gegeven te worden aan essentiële reizen (school, werk). Het is belangrijk dit te (blijven) communiceren. Voor mensen die reizen met het OV is *social distancing* de belangrijkste maatregel ter preventie van SARS-CoV-2-infectie. De regels in het OV zijn hetzelfde als in het normale openbare leven, maar zijn moeilijker te hanteren. OV-reizigers dienen er dan ook steeds te worden gewezen op het belang van het houden van afstand tot elkaar, en het consequent toepassen van hand-, hoest- en nieshygiëne.

Aanwijzingen voor praktische invulling

Communicatie via informatieschermen, omroepen via luidsprekers en informatieverstrekking door medewerkers op stations en in het vervoer:

- reis alleen met OV indien noodzakelijk;
- reis niet bij klachten passend bij COVID-19;
- zorg voor goede hand- en hoesthygiëne;
- houd afstand;
- houd rekening met langere reistijd;
- gebruik van zit- en staanplaatsen en eventuele verboden op staand vervoer;
- andere regels waaronder het eventuele gebruik van mond-neusmaskers (zie verder).

Aanvullende maatregelen voor (inrichten van) het OV

Voor social distancing in het OV zijn de volgende maatregelen van belang:

- aanpassen van dienstregelingen;
- aanpassen en markeren van loopstromen;
- vergroten van vervoerscapaciteit;
- beperken (door markeren, verwijderen of afschermen) van te gebruiken zit- en staanplaatsen.

Voor het verminderen van het risico op SARS-CoV-2-transmissie door druppels geldt het advies:

- stimuleren van goede natuurlijke en mechanische ventilatie door het openen van ramen en/of luiken en het in werking stellen en houden van ventilatiesystemen.

Voor hanteren van goede hygiëne voor vermindering van het risico op contactinfecties:

- frequente reiniging van sanitair en oppervlakken (handgrepen, deurknoppen etc.);
- middelen voor handhygiëne (handalcohol) beschikbaar stellen aan reizigers in het OV en op stations.

Aanvullende maatregelen voor medewerkers OV

Een deel van het OV-personeel heeft regelmatig contact met reizigers. Het hanteren van social distancing in deze contacten is niet altijd mogelijk. Frequent contact met reizigers

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

vergroot de kans op COVID-19-besmetting. Contact tussen reizigers en personeel kan in het OV voor een groot deel beperkt worden door:

- afschermen van medewerkers die niet in contact hoeven te zijn met passagiers;
- plaatsen van spatschermen tussen passagiers en medewerkers;
- aanpassen van werkzaamheden (voor medewerkers behorend tot risicogroepen voor COVID-19).

Voor OV-medewerkers waarbij social distancing met reizigers op onverwachte momenten niet kan worden voorkomen, kan het beschikbaar stellen van niet-medische adembescherming zoals face-shields overwogen worden.

Schoonmaakpersoneel loopt het risico om in contact te komen met infectieuze lichaamsvloeistoffen via de oppervlakken die worden gereinigd en kan beschermd worden door:

- werkkleding en beschermende middelen in de vorm van handschoenen.

Naast specifieke COVID-19-maatregelen kan er ook sprake zijn van reeds bestaande aanvullende en/of strengere maatregelen vanuit de richtlijnen, kwaliteitsnormen of wetgeving voor specifieke beroepsgroepen. Deze zijn dan onverminderd geldig.

Het gebruik van mondneusmaskers door passagiers

Adviezen:¹

- Medische mondneusmaskers dienen gereserveerd te worden voor gebruik in de zorg en dienen gebruikt te worden conform de vigerende adviezen.
- Het OMT adviseert geen algemeen gebruik van niet-medische mondneusmaskers in de publieke ruimte daar waar het mogelijk is anderhalve meter afstand te bewaren.
- Voor het gebruik van niet-medische mondneusmaskers in settings waar het niet mogelijk is om 1,5 meter afstand te bewaren en waarbij het niet mogelijk is om triage toe te passen, kan het OMT, vanwege het gebrek aan eenduidig bewijs van het effect van niet-medische adembescherming, geen richtinggevend positief advies uitbrengen dat voldoende inhoudelijk onderbouwd is. Het OMT stelt daarom dat gebruik van niet-medische mondneusmaskers overwogen kan worden in die settings waar het niet mogelijk is om anderhalve meter afstand te houden en triage toe te passen.

Literatuur

ECDC (European Centre for Disease Prevention and Control) 2020. Considerations for infection prevention and control measures on public transport in the context of COVID-19: ECDC Technical report.

ECDC (European Centre for Disease Prevention and Control) 2020. Using face masks in the community: reducing COVID-19 transmission from potentially asymptomatic or pre-symptomatic people through the use of face masks. 8 April 2020. Stockholm: ECDC; 2020. <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/using-face-masks-community-reducing-covid-19-transmission>

¹ Zie voor achterliggende argumenten het OMT advies dd 4 mei 2020.

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

CDC 2020. Recommendation Regarding the Use of Cloth Face Coverings, Especially in Areas of Significant Community-Based Transmission.
<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/prevent-getting-sick/cloth-face-cover.html>

WHO 2020. Advise on the use of masks in the context of COVID-19; interim guidance. 6 April 2020.